

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חגיגה

דפים ז - יב, פרשת נצבים-וילך תשע"ד

דרך ישרה תמצית הדף

דף ז-ח

*ראיון המח' והשיעור. *שלמי חגיגה ושמחה.

א. הראיון אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה אבל אמרו חכמים הראיה מעה כסף וחגיגה שתי כסף, והראיון זו ראיית פנים לרבי יוחנן בעזרה ולר"ל בקרבן, לל"ק בעיקר הרגל לכו"ע זהו בקרבן ופליגי בשאר ימות הרגל דאתא ולא אייתי ולל"ב בהא לכו"ע פטור ופליגי היכא דאתא ואייתי. והשמועות 1. ולא יראו פני ריקם ונאמר ברגל ראייה לגבוה דומיא דחגיגה להדיוט ש"מ דזהו זבחים ולא עופות ומנחות, אבל לא הוא שלמים דומיא דחגיגה דבעינן בראוי לו וכן בדין שלא יהא שלחנך מלא ושלחן רבך ריקם, ולרבי יוחנן זהו בעיקר הרגל. 2. ישראל נצטוו לעלות ברגל בחג המצות שבועות וסוכות ואין נראים חצאין שנאמר כל זכורך ואתא למעוטי להו"א חצי משפחה ולמסקנא בורסי, ואין נראין ריקנים שנאמר ולא יראו פני ריקם, ודחי בעיקר הרגל. 3. יראה יראה מה אני בחנם אף אתם בחינם, לכן נדחית הל"ק דחובה להביא אלא פליגי בראיה באמצע הרגל דאתא ואייתי. 4. הוקר רגלך מבית רעך לומר שאין להביא קרבנות, ור"ל דחי דזהו בחטאות ואשמות אבל בנדבה נאמר אבוא ביתך בעולות וה"ה שלמים.

ב. ממה מביאים שלמי חגיגה ושמחה 1. במשנתנו עולות נדרים ונדבות באות בחוה"מ ולא ביו"ט ועולת ראייה באה אפילו ביו"ט ורק מן החולין, שלמי שמחה באים אפילו מן המעשר וחגיגת ט"ז ניסן באה לב"ש מן החולין ולב"ה מן המעשר, וקמ"ל דחגיגת י"ד אינה מדאורייתא, ואיירי בטופל שהרי כל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין. 2. לרבי יוחנן טופלין מעות למעות ותניא על הפסוק מסת מלשון מס מלמד שאדם מביא חובתו מן החולין ורשאי לערב שנאמר כאשר יברכך ה' אלוקיך, ולחזקיה טופלין בהמה לבהמה ואמרינן דמביא מן החולין לב"ש יום ראשון ולב"ה אכילה ראשונה ומכאן ואילך מן המעשר. 3. מביאים ממעשר בהמה בחוה"מ, אבל לא ביו"ט שמא יבא לעשר ביו"ט ואסור משום סקרתא. 4. ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות, מכאן אמרו חכמים שישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות ומעשר בהמה וכהנים בחטאת ואשם בכור חזה ושוק, ולא יוצאים בעופות ומנחות שנאמר ושמחת ואין בהם שמחה או בחגך ואין חגיגה באה מהם ולאידך אתי למעט נישואין. 5. מי שיש לו אוכלים מרובים ולמי שיש נכסים מועטין מביא שלמים מרובים ועולות מועטות וטופל ומביא פר גדול ושיעור דמי אכילה ראשונה מן החולין,

נכסים מרובים ואוכלים מועטים מביא עולות מרובות ושלמים מועטים, זה וזה מועט נאמר כסף ושתי כסף, זה וזה מרובה איש כמתנת ידו. 6. הפריש עשר בהמות לחגיגתו והקריב חמש ביו"ט ראשון לר"ל חוזר ומקריב חמש ביו"ט שני ומוקמינן בסתם, ולרבי יוחנן חוזר ומקריב ואיירי במפרש ליום ראשון, ובו ביום בכל גוונא יכול לחזור ולהקריב.

צדף ט-יא

*מעוות. *מקורות ההלכות. הדרן!

א. מי הוא מעוות שלא יוכל לתקון 1. יש לחגיגה תשלומין אף בשמיני של חג דילפינן משביעי של פסח בגז"ש עצרת או מבחודש השביעי תחוגו אותו, והתשלומים לרבי יוחנן לראשון ולרבי אושעיא זה לזה ונפ"מ חיגר ביום ראשון ונתפשט בשני, וליכא לאקשווי מטומאה דלילה אינו מחוסר זמן כיון דאיכא תשלומין בפסח שני, ואם עבר הרגל ולא חג הוי מעוות. 2. בר הי הי אמר להלל מדלא נאמר להמלאות ש"מ דקאי על מי שמינוהו חבריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם, וכן מי שביטל ק"ש או תפילה של שחרית או ערבית. וכן אמר ושבתם וראיתם בין עובד אלוקים זה ששנה פרקו מאה ואחד פעמים, ובחרתיך בכור עוני מלמד שה' חזר על כל המדות הטובות ליתנם לישראל ולא מצא אלא עניות. 3. לר"ש בן מנסיא זה הבא על הערוה והוליד ממזר כיון שגנב וגולן יכולים להחזיר משא"כ האוסר אשת איש על בעלה שנטרד מהעולם או הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר וזה באחותו פנויה או אשת איש באונס וכן האוסר אשת כהן. 4. לרבי שמעון זהו ת"ח שפירש מן התורה דאין אומרים בקרו גמל בקרו טלה, וליוצא ולבא אין שלום זה הפורש מהלכה למקרא, מתלמוד למשנה או מש"ס לש"ס.

ב. הסוגים של מקורות ההלכות ועל מה קאי 1. היתר נדרים פורחים באויר, ומייתי שיש להם על מה לסמוך דכתיב כי יפליא פעמיים ודחי למעט נזירות בספק, אשר נשבעתי באפי דלמא לא חזר בו, כל נדיב לבו דלמא אע"ג שלא הוציא בשפתיו, נשבעתי ואקימה דלמא לקיום מצוה, ולמסקנא לא יחל דברו אבל אחרים מוחלין לו. 2. הררין התלוויים בשערה: הלכות שבת ואף דכתיבי קראי מיהו איירי בפטור החופר גומא וא"צ אלא לעפרה דא"צ לגופה, וכן מקלקל ומלאכת מחשבת לא כתיבי. 3. החגיגות דדלמא וחגותם אותו חג לה' אינו זביחה אלא שמחה וה"ה ויחוגו לי במדבר, ולא ילין חלב חגי דלמא זהו הבא בזמן שמחה ולעבור עליו בשתי לאוין ועשה, קמ"ל גז"ש מדברי קבלה הזבחים ומנחה הגשתם לי במדבר. 4. מעילות להו"א בשליח שעשה שליחותו וחטא דבעה"ב מעל ומתחייב ודחי דילפינן מתרומה בגז"ש חטא דשלוחו של אדם כמותו, נטל אבן לא מעל ואם נתנה לחבירו הנותן מעל ודחי בגזבר, בנאה בתוך ביתו מעל אם גר תחתיה שו"פ ודחי בנתן ע"פ ארובה, ולמסקנא קאי על נזכר בעה"ב ולא השליח דמעל השליח ואינו כמוציא מעות הקדש לחולין דהתם ידע והו"ל לעיוני משא"כ הכא. 5. אהלות מקרא מועט והלכות מרובות, וקמ"ל שאם יש לך בהם ספק עיין במתניתא משא"כ בנגעים עיין בקראי. 6. גופי תורה שיש על מה שיסמוכו: דינין במתכונן להרוג את זה והרג את זה נאמר נפש תחת נפש, וזהו ממון דיליף מדמי ולדות בגז"ש נתינה. 7. עבודות דכתיבא לשון הקרבה על קבלת הדם ועל הולכת האיברים לכבש לומר דהולכת הדם בכלל קבלה. 8. טהרות לשיעור מקוה שנאמר ורחץ את בשרו במים וזה ארבעים סאה שכל גופו עולה בהם. 9. טומאות לשיעור שרץ שנאמר מהם ובהם ואתי למקצתו שהוא ככולו וזה כעדשה דכך תחילתו של חומט או זנב הלטאה שמפרכסת. 10. עריות לבתו מאנוסתו דאתיא איסורא בגז"ש הנה ושריפה בגז"ש זימה, ואמרינן הן והן גופי תורה.

*בכמה אין דורשין. *מעשה בראשית. *שבעת הרקיעים.

א. הדברים שאין דורשין בכמה ומ"ט 1. עריות לשלשה, והטעם להו"א שנאמר איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו ודחי דנאמר כן גבי מקלל ונותן מזרעו למולך אלא אתי לרבות את הנכרים, וכן ושמתם את משמרתי משמע תרי ודחי משבת ומצות ומשמרת הקודש, ולמסקנא לסתרי עריות כיון שאחד ידבר עם הרב ושנים ידונו ביחד ולא ישמעו ויבואו להתיר, ודווקא בעריות דנפשו של אדם מחמדתן ונפיש יצריה אף שלא בפניו. 2. מעשה בראשית לשנים, שנאמר כי שאל נא לימים ראשונים יחיד שואל ולא שנים. ואין לשאול על קודם שנברא העולם שנאמר למן היום אשר ברא אלוקים אדם על הארץ, אלא מותר לשאול מששת ימי בראשית שנאמר לימים ראשונים אשר היו לפניך, ואסור לשאול מה למטה לפנים ולאחור שנאמר ולמקצה השמים ועד קצה השמים וקרא למן היום אתי שאדה"ר היה מהארץ עד לרקיע ומסוף העולם ועד סופו וכאשר סרח אז ה' מיעטו. 3. מעשה מרכבה ליחיד אבל מוסרין ראשי פרקים לחכם ומבין מדעתו, ואמרינן דמוסרים סתרי תורה לאב ב"ד ולמי שלבו דואג בקרבו, וכן לשר חמשים ונשוא פנים יועץ חכם חרשים ונבון לחש. 4. המסתכל בארבעה דברים רתוי לו שלא בא לעולם, מה למעלה ולמטה לפנים ולאחור, ומשל דלפנים למלך שבנה פלטרין על האשפה שאין רצונו שיזכירו זאת. 5. כל שלא חס על כבוד קונו רתוי שלא בא לעולם וזה המסתכל בקשת ונענש שעניו כהות וכן מי שמביט בנשיא וכהנים בשעה שמברכים, והעובר עבירה בסתר דהוי כדוחק רגלי השכינה והא דיעטוף שחורים איירי בלא מצי כייף ליצירה. ומעידים באדם אבני וקורות ביתו, נשמתו, מלאכי השרת המלוים אותו ואבריו.

ב. סוגיית מעשה בראשית 1. עשרה דברים נבראו ביום הראשון של הבריאה: שמים וארץ, אור וחשך, רוח ומים, מדת יום ומדת לילה, תהו וזהו קו ירוק שמקיף את העולם וממנו יוצא חושך, ובהו שהם אבנים המפולמות שמשוקעות בתהום ומהן יוצאים מים. 2. לרבי יעקב ביום הראשון נברא אור שבו יכלו לצפות מסוף העולם ועד סופו, וכאשר ה' הסתכל בדור המבול והפלגה שמעשיהן מקולקלין גנזום שנאמר וימנע מרשעים אורם וגנוז לצדיקים לעת"ל שנאמר את האור כי טוב וזהו צדיק והאור שראה כן שמח, ולחכמים הן הן המאורות שנבראו ביום הראשון ונתלו ביום רביעי. 3. הפסוקים שהעולם נברא בעשרה דברים: בחכמה יסד ארץ, כונן שמים בתבונה, בדעתו תהומות נבקעו, מכין הרים בכחו, נאזר בגבורה, צדק ומשפט מכון כסאך, רחמיך וחסדיך מעולם, ויתמהו מגערתו שבבריאה העולם התחרב ונעצר וכן ה' גער בים והתייבש. 4. לב"ש שמים נבראו תחילה ואח"כ הארץ שנאמר את השמים ואת הארץ שהרי לא עושים שרפרף ואח"כ כסא, ולב"ה קודם הארץ שנאמר ביום עשות ה' ארץ ושמים שהרי לא בונים עליה ואח"כ בית, ולחכמים זה וזה כאחת נבראו שנאמר קורא אני אליהם יעמדו יחדיו ולאידך לא משתלפי מהדדי והשמים קדמו בבריאה והארץ בהעמדה. 5. שמים זהו שם מים ונעשו מאש ומים שה' טרפן זה בזה, ונאמר את השמים לומר שאינו שם של ה' ואת הארץ שהשמים קדמו, ואעפ"כ נאמר תחילה והארץ היתה תהו ובהו שהארץ אין דרכה להקדים משל למלך שאמר לעבדיו ושפחותיו השכימו לפתחי. 6. הארץ עומדת על העמודים שנאמר ועמודיה יתפלצון, לרוקע הארץ על המים, על הרים יעמדו

מים, יוצר הרים ובורא רוח, רוח סערה עושה דברו, ובזרועו של הקב"ה שנאמר ומתחת זרועות עולם, ולחכמים על י"ב עמודים שנאמר יצב גבולות עמים למספר בני ישראל, וי"א שבעה שנאמר חצבה עמודיה שבעה, ולר"א בן שמוע על עמוד אחד וצדיק שמו. 7. דף טז, שדים דומים למלאכי השרת בכנפים וטיסה לכל העולם ושומעים מאחורי הפרגוד, וכבני אדם שאוכלים ושותים פרים ורבים ומתים, וכן בני"א כבהמה בכך וברעי וכמלאכי השרת שיש להם דעת ומהלכים בקומה זקופה ומדברים בלשון הקודש.

ג. מספר הרקיעים לרבי יהודה שנים שנאמר השמים ושמי השמים, ולר"ל שבעה ואלו הן 1. וילון אינו משמש כלום אלא נכנס שחרית ויוצא ערבית ומחדש בכל יום מעשה בראשית, שנאמר הנוטה כדוק שמים. 2. רקיע בו קבועים חמה ולבנה כוכבים ומזלות, שנאמר ויתן אותם אלקים ברקיע השמים. 3. שחקים בו ריחים טוחנות מן לצדיקים, שנאמר ויצו שחקים ממעל וימטר עליהם מן לאכול. 4. זבול בו ירושלים וביהמ"ק ומזבח בנוי ומיכאל השר הגדול מקריב קרבן, שנאמר בנה בניתי בית זבול לך והבט מזבול קדשך. 5. מעון בו כיתות מלאכי השרת אומרות שירה בלילה וחשות ביום מפני כבודן של ישראל שנאמר ובלילה שירה עמי, וכן ילפינן מהאי קרא שהעוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום וכן בעוסק בתורה בעוה"ז ולעוה"ב, והפוסק מד"ת ועוסק בדברי שיחה מאכילין אותו גחלי רתמים. 6. מכון בו אוצרות שלג וברד עליית טללים רעים ואגלים חדרה של סופה ומערה של קיטור ודלתותיהן אש שנאמר ואתה תשמע השמים מכון שבתך, ודוד בקש רחמים והורידן לארץ שנאמר הללו את ה' מן הארץ אש וברד שלג וקיטור משום לא יגור במגורך רע. 7. ערבות בו צדק משפט צדקה גנוי שלום וברכה ונשמתן של צדיקים ורוחות ונשמות שעתידין להבראות וטל תחיית המתים דבכולהו כתיב שנמצאים אצל ה', ושם אופנים שרפים חיות הקודש מלאכי השרת וכסא הכבוד ומלך אל רם ונשא שוכן עליהם שנאמר סולו לרוכב בערבות, ובבתי בראי מקיפים אותו חושך ענן וערפל. 8. למעלה מראשי החיות יש עוד רקיע כעין הקרח הנורא, עד כאן יש לך רשות לדבר ומכאן ואילך במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור במה שהורשית התבונן ואין לך עסק בנסתרות.

שאלות לחזרה ושינון

דף ז- ח	הדרן! (10)
א. המח' האם ראיון הוא בעזרה או בקרבן במאי פליגי והשמועות (4)	פרק שני- אין דורשין
ב. ממה מביאים שלמי חגיגה ושמחה (6)	דף יב
דף ט- יא	א. הדברים שאין דורשין בכמה ומ"ט (5)
א. מי הוא מעוות שאינו יכול לתקון (4)	ב. סוגיית מעשה בראשית (7)
ב. הסוגים של מקורות ההלכות ועל מה קאי	ג. שבעת הרקיעים ושימושם (7)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות	יבמות	ברכות עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות	כתובות	שבת מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים	עירובין
זבחים	נזיר סוטה	פסחים
מנחות	גיטין	שקלים ר"ה
חולין	קידושין עם תורתך שעשועי,	יומא
בכורות עם הקדמות ומושגים	סימני הדף, ותוספתא	סוכה
ערכין-תמורה	בבא קמא	ביצה תענית
כריתות-מעילה	בבא מציעא	מגילה-פורים עם מדרש,
נדה	בבא בתרא א-ב	תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
	סנהדרין א-ב עם "יש סדר	מו"ק חגיגה
	לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואוהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חרדים מנוקד ומסודר.	איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~102~

המערכת

